

Klein, maar wel fijn...

In de Rijksmonumentenlijst is voor dit pand aan het Grote Oost de volgende redengevende beschrijving opgesteld: „Hoge, laat 18e eeuwse gevel met drie gevelstenen en roeden in de vensters, vóór ouder pand”. Een erg summiere beschrijving, die niet volledig recht doet aan de waarde van het pand.

Geschiedenis

De geschiedenis van dit huis gaat in elk geval veel verder terug dan de 18e eeuw. Velius, in zijn Kroniek van Hoorn, beschrijft onder het jaar 1429 de geschiedenis van „Truydeman en syn wyf”. Op een van de gevelstenen van Grote Oost 114 staan beiden afgebeeld. Bekend is, dat deze gevelstenen reeds aanwezig waren in de oorspronkelijke, veel oudere gevel van het huis. We komen hierop straks nog terug.

Links en rechts van deze gevelstenen zijn nog twee andere te zien, rechts met de afbeelding van een anker, links met een drietal hamers, de middelste gekroond. De huidige gevel dateert uit 1853, na een uitgebreide verbouwing door een zekere Caspar Egelman. In dat jaar laat hij het pand, toen bekend onder de kadastrale nummering Sectie A 604 en 605 de nodige veranderingen ondergaan. Er wordt bovendien een oven ingebouwd.

De vergunning tot de verbouwing stipuleerde heel strikt dat de oorspronkelijk in de gevel aanwezige gevelstenen van „Truydeman en syn wyf” met inscriptie ook weer in de nieuwe voorgevel moeten worden aangebracht.

Hetgeen geschiedde. Vermoedelijk was het geen eenvoudige verbouwing, maar werden beide huizen gesloopt en werd met gebruikmaking van bestaand materiaal de voorgevel weer opgetrokken. Ook de oude eiken verdiepingsbalken zijn vermoedelijk hergebruikt. Maar verder is in het huis weinig oud materiaal meer te vinden.

Op de opmeettekening van 1944 zijn verder alle bijzonderheden van de gevel aangegeven.

Eigenaars vanaf 1806

Pand A 605 was in 1806, volgens het verpondingsregister eigendom van Antje, Wed. Veen, geb. van der Veen. De nummering was toen officieel Wijk Q nr. 8. Pand A 604, ofwel Wijk Q nr. 9 was toen eigendom van Pieter Houttuyn Gzn.

In 1810, op de 7e van de zomermaand (juni) gaat Wijk Q nr. 9 in andere handen over en wel aan Hendrik Pietersz. van Berkum, waar deze volgens het Patentregister van 1811 ook woonde; hij was van beroep wagenmaker en sjouwer. In het huis woonden volgens hetzelfde register ook nog Hendrik van Berkum, bezemmaker en sjouwer en Lodewijk Reek, wagenmaker.

Volgens dezelfde bron werd Wijk Q nr. 8 in die tijd bewoond door Jannetje van Lier, winkelierster in zout, zeep en uitdragerijen.

Als in 1832 het Kadaster in werking treedt blijken beide panden eigendom te zijn van Pieter Jan van Berkum, bezemmaker.

Volgens de volkstelling van 1830 is de bewoner van Grote Oost Wijk 16, nr. 8 Arie Kalker, arbeider. In Wijk 16, nr. 9 woont dan Pieter van Berkum, bezemmaker, met vrouw en kind.

Zeven jaar later is er weer een eigendomswisseling als op 22 december 1837 beide huizen worden gekocht door Caspar Egelman, hiervoor reeds eerder genoemd.

De nummering is dan Wijk 3, nr. 8 en 9. Deze Caspar laat in 1851 de beide huizen verbouwen tot (militaire) bakkerij; een bestemming die nog lang zou duren.

De oude militaire bakkerij was tot dan gevestigd in het pand Muntstraat 1.

De volkstelling van 1850 vermeldt als bewoners van Wijk 3, nr. 8 een zekere Anthony Verbeek en van Wijk 3, nr. 9 Pieter Jacobs van Berkum.

In 1853 volgt dan de reeds eerder genoemde grote verbouwing, die leidt tot de samenvoeging van de pandnummers tot één nummer en wel Sectie A, nr. 1670. Door vererving vervalt het pand in 1857 aan Maria Egelman en Arend Egelman c.s. Bijgaand plattegrondje geeft de situatie van die tijd aan.

